

NORGES HØYESTERETT

Den 1. desember 2009 avsa Høyesterett dom i

HR-2009-02260-A, (sak nr. 2009/1223), straffesak, anke over dom,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Runar Torgersen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Skoghøy**: Anken gjelder lovanvendelsen ved domfellelse for medvirkning til overtredelse av straffeloven § 268 andre og tredje ledd, jf. § 267 første og tredje ledd – grovt ran med betydelig skadefølge. Det ransobjekt som domfellelsen gjelder, var 200 gram hasj. Spørsmålet er om straffelovens bestemmelser om ran rammer ran av narkotika.
- (2) A, født 28. januar 1986, ble ved tiltalebeslutning av Hordaland statsadvokatembeter 14. juli 2008 satt under tiltale ved Bergen tingrett for én overtredelse av straffeloven § 268 andre og tredje ledd, jf. § 267 første og tredje ledd (tiltalens post I), én overtredelse av § 162 første ledd (post II) og tre overtredelser av legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24 første ledd (post III). Post I og II i tiltalen gjelder det samme hasjparti. I forhold til titalens post I var tiltalen for overtredelse av § 268 andre og tredje ledd, jf. § 267 første og tredje ledd prinsipal. Subsidiært ble A tiltalt for overtredelse av § 132 første ledd.
- (3) For tingretten ble saken behandlet sammen med straffesak mot B. Tingretten avsa 16. oktober 2008 dom som for A har denne domsslutning:

”A frifinnes for det prinsipale forhold i tiltalen post I.

A, født 28.01.1986, dømmes for en forbrytelse mot straffeloven § 132 første ledd, en forbrytelse mot straffeloven § 162 første ledd og tre forbrytelser mot legemiddeloven § 31 annet ledd, jf. § 24 første ledd, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd og § 63 annet ledd til fengsel i 6 – seks – måneder.

Ved soning kommer varetekt til fradrag med 15 – femten – dager.

A frifinnes for krav om oppreisningserstatning.”

- (4) Påtalemyndigheten anket til Gulating lagmannsrett over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjaldt frifinnelse for den prinsipale del av tiltalens post I, og over bevisbedømmelsen under straffespørsmålet for domfellelsen etter tiltalens post II (mengden hasj). A motanket over straffutmålingen.
- (5) Også for lagmannsretten ble saken behandlet sammen med sak mot B. Lagmannsretten avsa 12. juni 2009 dom som for A har denne domsslutning:
- ”A, født 28. januar 1986, dømmes for forbrytelse mot straffeloven § 268 annet ledd og tredje ledd jf. § 267 første og tredje ledd, samt de forhold som han rettskraftig er kjent skyldig i ved Bergen tingretts dom av 16. oktober 2008, jf. straffeprosessloven § 348 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd og § 64 første ledd, til en straff av fengsel i 2 – to – år. Han tilkommer 45 – førtifem – dager for utholdt varetekt, jf. straffeloven § 60.”**
- (6) A har anket til Høyesterett over lagmannsrettens lovanvendelse. Han har anført at lagmannsretten har anvendt loven feil når den er kommet til at bestemmelsene om ran rammer ran av narkotika. Hasj har ikke noen legal verdi, og formuesverdien av stoffet kan derfor ikke være strafferettslig beskyttet. Da hasj ikke har legal verdi, er heller ikke vilkåret om vinnings hensikt oppfylt.
- (7) *Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.*
- (8) Domfellelsen for overtredelse av straffeloven § 268 andre og tredje ledd, jf. § 267 første og tredje ledd gjelder følgende forhold:
- (9) B og A tok utpå ettermiddagen 1. januar 2008 kontakt med C og bad ham skaffe til veie 200 gram hasj. Det ble avtalt at det skulle betales ca. kr 22 000 for stoffet, og at det skulle overleveres i X i Y senere samme kveld. B og As plan var at de ikke skulle betale for stoffet, men at B skulle dra til det avtalte overleveringssted og få stoffet utlevert ved å true med en pumpehagle, som var fremskaffet tidligere samme ettermiddag.
- (10) Ca. kl. 20.30 fikk B en utenforstående til å kjøre seg til det avtalte overleveringssted. B hadde da med seg pumpehaglen som var skjult under frakken han hadde på seg. Under kjøreturen hadde B flere telefonsamtaler med A – blant annet om hvordan våpenet fungerte. B møtte C på det avtalte overleveringssted ca. kl. 20.50. Da C ikke umiddelbart ville gi fra seg stoffet, tok B ladegrep, men av en eller annen grunn lot våpenet seg ikke avfyre. Etter at C hadde kastet hasjen på bakken, tok B nytt ladegrep. Denne gangen virket våpenet, og C ble skutt i høyre albue-region og i høyre del av brystveggen med betydelige skader til følge. Blant annet ble han påført overarmsbrudd og omfattende bløtdelsskader. For en nærmere beskrivelse av skadefølgen viser jeg til lagmannsrettens dom.
- (11) Lagmannsretten har lagt til grunn at ranet var iverksatt av B og A i fellesskap, og at A var fullt på det rene med at B hadde med seg haglgevær og ammunisjon da han hentet stoffet. Når det gjelder skadefølgen, har lagmannsretten lagt til grunn at denne lå ”innenfor det A kunne innse muligheten av basert på den kunnskap han satt inne med, jf. straffeloven § 43”.
- (12) Ran blir i straffeloven § 267 første ledd beskrevet slik:

”For ran straffes den som i hensikt derved å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning, bemektiger seg en gjenstand som helt eller delvis tilhører en annen, ved å øve vold mot en person eller sette ham ute av stand til forsvar eller ved hjelp av trusler som fremkaller alvorlig frykt for vold mot noens person.”

- (13) Det er etter min mening ikke noe vilkår for at det skal foreligge straffbart ran, at ransobjektet er et legalt formuesgode. Det som kreves, er at formuesgodet må tilhøre en annen, og at hensikten med handlingen er å skaffe seg eller andre en uberettiget vinning.
- (14) Selv om hasj ikke kan omsettes lovlig, har stoffet en faktisk markedsverdi. Det hasjparti det her var tale om, hadde en markedsverdi på ca. kr 22 000. Hensikten med ranshandlingen var å slippe å betale dette beløpet. Uansett om gjerningspersonene tok sikte på å bruke stoffet selv eller videreselge det, ville de ved å slippe å betale dette beløpet få en økonomisk vinning de ikke hadde krav på. Vinningen var dermed uberettiget.
- (15) Det kan reises spørsmål om vilkåret om at ransobjektet må tilhøre en annen, forutsetter at dette er et lovlig formuesgode. Etter min mening ligger det ikke noen slik forutsetning i dette vilkåret. Selv om et formuesgode er illegalt, er det ikke eierløst. Dette er også lagt til grunn i tysk rett. I kjennelse 20. september 2005 (3 StR 295/05) fastslo Bundesgerichtshof at illegalt ervervede narkotiske stoffer kan være egnede objekter for eiendomslovbrudd (“[i]legal erworbene Drogen können tauglicher Gegenstand eines Eigentumsdeliktes sein”). Som begrunnelse viste domstolen til at straffebestemmelsene til vern for eiendomsretten utelukkende sikter til den formelle eiendomsretten. I denne forbindelse finner jeg grunn til å tilføye at det å eie et illegalt formuesobjekt, heller ikke er uten praktiske konsekvenser. Den som eier et slikt formuesgode, har blant annet plikt til å destruere det og hindre at det kommer på avveie.
- (16) Forsvareren har vist til at en ranshandling kan betraktes som kombinasjon av tyveri og vold, og at det ikke er vanlig å straffe tyveri av narkotika. Det er riktig at egenmektig tilegnelse av narkotika vanligvis bare blir straffet som erverv etter straffeloven § 162. Etter min oppfatning er det imidlertid i prinsippet ikke noe til hinder for å straffe egenmektig tilegnelse også som overtredelse av tyveribestemmelsen. De interesser som krenkes ved tyveri, er eiendomsrett og besittelse. Selv om et formuesgode er illegalt, kan det eies og besittes. Når det ikke er vanlig å ta ut tiltale for egenmektig tilegnelse av narkotika som tyveri, er det fordi slik tilegnelse bare krenker illegale interesser. Når det straffbare forhold bare består i krenkelse av illegale interesser, vil det ikke få noe praktisk utslag ved straffutmålingen å ta dette med i tiltalen.
- (17) For ran stiller dette seg annerledes. Som aktor har fremholdt, beskytter ransbestemmelsen ikke bare eiendomsrett og besittelse, men også offeret mot å bli utsatt for integritetskrenkelser. Selv om formuesgodet er illegalt, vil det derfor ha praktisk betydning for straffutmålingen å la tiltalebeslutningen også omfatte ran.
- (18) Riktignok kan den integritetskrenkelse som offeret blir utsatt for ved en ranshandling, som oftest i stedet kunne straffes etter andre bestemmelser (for eksempel tvang). Dette kan imidlertid etter min oppfatning ikke være til hinder for å bruke ransbestemmelsen. Selv om den eiendomsretts- og besittelseskrenkelse som følger av ranet, isolert ikke gir noe utslag ved straffutmålingen, er det ransbestemmelsen som samlet best dekker forholdet.

- (19) Det følger av rettspraksis at dersom handlingen har som formål å dekke et krav gjerningspersonen har mot fornærmede, kan handlingen normalt ikke straffes som ran, da vinningen ikke er uberettiget. Dette gjelder imidlertid ikke dersom det krav som skal dekkes, er narkotikagjeld, da krav på oppgjør for narkotika ikke anerkjennes av rettsordenen, jf. Rt. 2002 side 335, 2002 side 833 og 2008 side 1115. Forsvareren har i prosedyren for Høyesterett fremholdt at dersom man skal kunne dømmes for ran av narkotika, innebærer det at narkotika gis et formuerettslig vern, og at dette ikke er godt i samsvar med den nevnte rettspraksis om "selvtektsran". Denne argumentasjonen har jeg vansker med å forstå. Når "selvtektsran" til dekning av krav på vederlag for narkotika, kan straffes som ran, er det fordi den vinning som oppnås, er uberettiget. Forholdet blir et annet når det gjelder ran av narkotika. Selv om det er ulovlig å eie narkotika, bør eieren beskyttes mot den integritetskrenkelse som ranshandlingene representerer.
- (20) På dette grunnlag er jeg kommet til at bestemmelsene om ran også omfatter ran av narkotika, og at lagmannsrettens lovanvendelse således er riktig.
- (21) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

(22)	Dommer Endresen:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(23)	Kst. dommer Sverdrup:	Likeså.
(24)	Dommer Webster:	Likeså.
(25)	Dommer Gussgard:	Likeså.
(26)	Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne	

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: